

ნი იყოფენ მოგებას რუისისთვის ბრძოლის გათავების შემდეგ.

ავტორიტეტულ წყაროებიდან მიღებულ ცნობებით კრუპისა და ფრანგ მწარმოებელ დევენდელს შორის დადებული ხელშეკრულება, რომლითაც უკანასკნელი იღებენ კრუპის წარმოების აქტივების ნაწილს, რათა ამათ კრუპის წარმოება გადაარჩინონ ექსპროპიაციას, თუ მოხდა რევოლუცია.

ანგორა. (ოსმალეთი). ანგორის ეროვნულმა კრებამ მუსტაფა-ქემალს გაუგრძელა ვადა და დასტოვა მთავარსარდლად.

ვარშავა. (პოლონეთი). გარეშე საქმიანობის ჩინისტრის ამხანაგი სტრანსპორტები და შრომის მინისტრი დაროვსკი ოფიციალურად შევიდნენ მთავრობის პარტიაში.

ვარშავა. პოლონეთ-ფინეთის სავაჭრო მოლაპარაკება ჩაიშალა მნიშვნელოვან საკითხებში შეუთანხმებლობის გამო.

ზორდო. (საფრანგეთი). პარასკევს ქენევიში გაიხსნა ერთა ლიგის სამუშაო სესია.

ბერლინი. გერმანიაში მწარმოებელთა და მუშათა შორის ბრძოლა მუშავდება. ბევრ ადგილს მწარმოებელი იმუქრებიან მასიური დათხოვნით. საქონლის შრომის სამინისტროში უკანასკნელ 2 კვირაში 1000 მეტი განცხადება შევიდა წარმოების დახურვის შესახებ. კასელის ოლქის ლითონის მწარმოებელთა კავშირმა განაცხადა; რომ მუშათა უაზღვრო მოთხოვნების გამო მწარმოებელი იძულებული არიან 15 სექტემბრისათვის დაითხოვონ ყველა მომუშავენი.

მოსკოვი. ფულის ტრიალის გასაადვილებლად საკავშირო სახალხო კომისარათი სამუშაო დაადგინა ხმაირებიდან განდევნის 1922 წ. ფულის ნიშნები. ამ ფულის 1923 წ. ფულის ნიშნებზე გადასაცემად უკანასკნელი იადა ინიშნება (ს. ს. რ.) ფარგლებში 1 ნოემბერი, ხოლო კავშირის ფარგლებს გარეშე 31 დეკემბერი.

მოსკოვი. დიდი ბრიტანეთის ოფიციალურმა აგენტმა აცნობა გარეშე საქმიანობის კომისარს, რომ დიდი ბრიტანეთის მთავრობა მზადაა მიიღოს რაკოვსკი სამუშაო მთავრობის ოფიციალურ აგენტად ლონდონში.

რეგიონ მოეწოდა საქართველოს მიწა-წყალზე მყოფ ლტოლვილის სამშობლოში დაბრუნება. პირველ რიგში გაგზავნება 200 ლტოლვილი ალექსანდროპოლში.

საქონლის ჭირი. მსხვილ ფეხა საქონლის ჭირის წინააღმდეგ საბრძოლველად დაარსებული რესპუბლიკაში 5 პუნქტი, ზოგიერთ ადგილს საქონლის ჭირი შენდება.

მოსავალი თელავის მაზრაში. სასურსათო სახ. კომისარიატის ცნობით თელავის მაზრაში მოსავლის ზარალი წვიმებისაგან და ნიაღვრებისაგან 30-პროც. აღწევს. არის ადგილები, რომელიც მთლად განადგურებულია.

პოლიტექნიკური-მოსკოვის გამომგონებელი ტელისის პოლიტექნიკუმის აგრონომიულ განყოფილების მთელი შემადგენლობა მიემგზავრება მოსკოვის სასოფლო სამეურნეო გამოყვანაზე.

სესხი მუშებს. ცენტროკავშირმა გამოუშვა გეგმა მუშებისათვის სესხის მისაცემად. სესხი მიეცემათ მხოლოდ ფიზიკურად მომუშავე მუშებს.

შრომის ბირჟა. სექტემბრის შრომის ბირჟაში აღრიცხვებზე გამოცხადდა 335 უმუშევარი. ჩაეწერა 8, გაიგზავნა სამუშაოზე 68.

კომისიის დანიშვნა. ქარ. დივიზიის კოლიტ განყოფილებაში დანიშნა კომისია საქართველოს სახალხო ბანკში არსებულ სახედრო ხასიათის ნივთების ვარგისიანობის გამოსარკვევად, რომელიც იმყოფება საქ. სახ. კომისარათი განკარგულებაში.

გვეფხის ტყაოსნის ხელი ნაწერის ჩამოტანა. მოსკოვის მუზეუმშიდან ტელისისში ჩამოტანილ

იქნა გვეფხის ტყაოსნის, ძველი ხელი ნაწერი საქართველოს მუზეუმში დასაცავად.

მუშათა დაზღვევა. დაამუშავდა კომისიამ დაადგინა პირველ რიგში დაზღვივის მსხვილი მრეწველობის მუშები.

უმაღლესი სასწავლებლის კურს დამთავრებული დაზღვევა. დაამუშავდა კასის დადგენილებით, უმაღლესი სასწავლებლის კურს დამთავრებულნი, რომელთაც არ აქვთ შრომის შტაგი არ დაიზღვევიან, ზოგიერთ შემთხვევაში დაზღვევა შეიძლება პრეზიდენტის დადგენილებით.

ქურდების შეპყრობა. მე-11-ე სიმილიცო რაიონში ვლადიმეროვის ქუჩ. № 10 გაქურდული იქნა მოქ. აღ. ფირთნაშვილის ბინა, საიდგანაც წაღებულია სხვა და სხვა ნივთები ღირებულებით 100,000,000 მან. ბოროტმოქმედი აღმოჩნდა პავლე ლუბროვსკი, რომელიც დაპატიმრებულია და ნივთები აღმოჩენილია.

ყაჩაღების დახვედრა. მარტოვის რაიონში 27 აგვისტოს დახვედრიან ბოროტ-მოქმედები ტფილისიდან მიმავალ აზხ. აღ. კალოვს, რომლისთვისაც წაურთმევიათ თითო „ცენტრალკა“.

ვალუტის კურსი. 3 სექტემბერი. ჩერკოვსკი 45,550,000 მ. სტერლინგი ეფექ. 45,200,000 „ ჩეკი. 43,300,000 „ დოლარი ეფექ. 9,750,000 „ ჩეკი. 9,050,000 „ ოსმალური ლირა 6,500,000 „ საბჭოთა ფული 21,000 „

ქურდის შეპყრობა. 1-ლ სიმილიცო რაიონში დაპატიმრებული იქნა ბოროტ გამზრახველი ერესტ ზემელი, რომელიც შეუსულიყო ვუნიბის ქუჩა № 23 მოქ. შავბედნიძის ბინაში გაქურდვის მიზნით.

საქართველო უკრძალავს ვინც თვალუფრს ადევნებდა კომუნისტური პარტიის მე-12 ყრილობის მუშაობას დამეთანხმებდა, რომ ყრილობის უფრადლება იქითკენ იყო მიპყრობილი, რომ ეროვნული საკითხი გადაეჭრათ ის, რომ არც ერთი ერთ არ დანაგრულიყო.

ყრილობა ხაზს უსვამს რუსულ შოვინიზმს და მოითხოვდა ნაციონალური კულტურის მფარველობას.

„სიტყვიდან საქმისკენ“—აი ეს იყო ერთსულოვანი გამოძახილი ყრილობის. მაგრამ, ამისათვის საქართველო უნდა იყოს გადამდგმა, თორემ „სიტყვიდან საქმისკენ“ კი მხოლოდ ქალაქებზე დარჩება.

საქართველოს მთავრობამ ამას შესაფერისი უფრადლება მიაცხადა და შეძლებისამებრ ნორციკლდება ამა თუ იმ უწყებაში ქართული ენა, მაგრამ არ შემოძლიან არ აღვნიშნოთ ისეთი უწყება, სადაც ამის საშვალეა არის და დღემდისაც საქმიანი ნაბიჯი არ არის გადადგმული. მხედველობაში მაქვს ყოფილი სავაჭრო ტრესტი.

ამ ორ ქალაქ შორისაც სოხუმი უფრო განსაკუთრებულ სახეს იჩენს აქ უკვე იმდენად დაწერილიმანებულა რიცხვები და არეულია ერთი მეორეში (თითქოს უწყესრიგად) ეროვნული ფერები, რომ თვალს უძნელდება მოსტაციის სურათს ერთი გარკვეული სახე; არც ერთი ეროვნება აქ არ არის წარმოდგენილი ისეთი დამაჯერებელი სიმძიმით, რომ ერთი გამოსავალი წერტილი ექიროს და დანარჩენ ეროვნებათა თავის გარშემო განარბებდეს.

პროპორციულათ უმრავლეს რიცხვს იძლევა ბერძენი (28,7) შემდეგ რუსი (25,6), ხოლო მესამე ადგილი უჭირავს ქართველს (21,3), ქვევით, საქართველოს დიდი ინტერვალის შემდეგ, სდგას სომხის რიცხვი (10,8).

რაც შეეხება ბათომს აქ შედარებით უფრო დაწმენილი სურათია, ნაცნობი სახეები, ფერთა კომბინაცია უფრო მარჯვე და შეხამებული იმ თანამიმდევრობით, როგორსაც ვამჩნევთ საქართველოს იმ დანარჩენ ქალაქებში, სადაც ადგილი აქვს ეტნოგრაფიულ მრავალფეროვნებას, უმრავლესობას მთავარ ეროვნებათა შორის წარმოადგენენ ქართველები (30 პროც.) მათ მსოფლვევ სომხები (24,6 პროც.) და შემდეგ რუსები (17,6 პროც.)

ასეთია დღევანდელი სურათი ამ ქალაქებისა; მაგრამ საქართველო გამოვარკვეით თუ რა გვარი პროცენტების შედეგია დღევანდელი მდგომარეობა, რანაირია ერთის მხრით ამ ქალაქების მიზიდვლობით თუ უკუქცევითი უნარიათა გარეშე ელემენტების მიმართ და მეორე მხრით როგორია ინტენსიობა ამა თუ იმ ეროვნების გამრავლებისა ამ ქალაქში, არის თუ არა თვითთელი ეროვნების გასწვრივ ცხრილში ჩამოყრებილი რიცხვები ნაყოფი ქალაქის ბუნებრივი ეკონომიური პირობებისაგან გამოწვეული ნორმალური პროცენტისა და მასადაამე გამძლე მომავლშია, თუ შემთხვევითი პირობების შედეგია, რომელსაც სიცოცხლის ხანგრძლივობის ეგებისობაც უფრო ნაკლები ექნება.

შედარებისათვის უმჯობესად ვცანით 1897 წელი, რადგან მასობამ (1917) წლის აღწერის მასალები ამ ნაწილში ზოგიერთაგან არ არის სრული. ასეთი არჩევანი შეიძლება კარგი იყოს იმ მხრივაც, რომ დროის გრძელ მანძილზე უფრო მკაფიოთ გამოჩნდება ამა თუ იმ ეროვნული ელემენტის განვითარების სიძლიერე და გეზი.

შესადარებლად ვიღებთ მხოლოდ მთავარ ეროვნებებს.

— დუქნის გატეხა. მე-3-ე სიმილიცო რაიონში გატეხილი იქნა მოქ. არუსტამეცის სავაჭრო, წაღებულია ორი თოჯინა, მარტოვლის რაიონში 400,000,000 მ. ბოროტმოქმედი აღმოჩნდა არ არის აღმოჩენილი.

— ქურდების დაჭრა. მე-10-ე სიმილიცო რაიონში შეპყრობილი იქნა ორი ბოროტ-მოქმედი სარქისა კოსტანტი და ზაქარია მამესაშვილი, რომელსაც აღმოჩნდა ერთი ტომარი სხვა და სხვა ნივთები ღირებულებით 150,000,000 მ. კვლევა-ძიება სწარმოებს.

დღეს, ენკენისთვის 4, სალამოს 7 საათზე ცენტრალურ კლუბში (ლორის-მელიქ. ქ. № 1). დანიშნულია მე-4 რაიკომის მორიგი სხდომა. წინადადება ექვთვე რაიკომის წევრებს აუცილებელი აღნიშნულ დროზე გამოცხადდნ.

მე-4 რაიკომის მდივანი აკ. ხირაძე.

დღეს, ენკენისთვის 4, სალამოს 6 საათზე დანიშნულია სოც.-ფედ პარტ. მშეკდაე მუშა-მოსამახურეთა ფრაქციის სხდომა.

განსახილველია ფრიალ სასწრაფო საკითხები. ფრაქციის წევრებს ვსთხოვ აუცილებელი აღნიშნულ დროზე გამოცხადდნ პარტ. ცენტრ. ბიუროში ლორის-მელიქ. № 1).

ფრაქციის მდივანი არ. ხირაძე.

დღეს, ენკენისთვის 4, სალამოს 7 საათზე ცენტრალურ კლუბში დანიშნულია მეოთხე რაიონული კომიტეტის მორიგი სხდომა. სხდომა დაიწყება სრულ 7 საათზე.

რაიკომის მდივანი აკ. ხირაძე.

ახალი ამბები

— ახალი სახელმძღვანელო. ნ. კეკელიძემ დასწერა საქართველოს გეოგრაფიის სახელმძღვანელო შრომის სკოლებისათვის. სახელმძღვანელო უკვე წარედგინა სახ. განათ. კომისარიატთან არსებულ სამეცნიერო საქმის დასამტკიცებლად.

— საქონლის მანეთის კურსი. 1 სექტემბრისათვის საქონლის მანეთი უდრის 8 მილ. და 269,000 მან.

— ტყის ექსპლუატაცია. რკ. გზის სამართველომ შეიმუშავა ხელშეკრულების პროექტი მიწათ-მოქმედების კომისარიატთან დასადგენად, სადაგარაკ ტყების ექსპლუატაციის შესახებ.

— შტატების გადაინჯვა. ამხ. ქართველი შვილის და ამხ. არჩილ მიქაძის მონაწილეობით შესდგა კომისია, ჯანმრთ. კომისარიატის შტატების გასადიდებლად.

— ცენზურა საქმიანობის განცხადებებისა და რეკლამებისათვის. ჯანმრთელობის კომისარიატმა დაადგინა შემოღებული იქნეს ცენზურა საქმიანობის განცხადებებზე და რეკლამებზე ექიმების პრაქტიკისა და ცენზის მიხედვით.

— მცხეთის დასახვევებელი სახლი. მცხეთაში მუშათა დასახვევებელი სახლი დაიხურება 12 ნოემბერს; აღნიშნულ რიცხვში ბოროტმოქმედი და წაღვერის საავარაკო სეზონის დახურვის საკითხი არ არის გადაწყვეტილი. განზრახულია ბოროტმოქმედი დასახვევებელი სახლი მთელი წლის განმავლობაში დაარჩეს.

— ლტოლვილთა სამშობლოში დაბრუნება. ამ დღეებში, შინ. საქ. სახ. კომისარიატის დახმარებით

სამართველოს მთავარ ქალაქთა ეროვნული შედგენილება 1921 წლის აღწერით

(სტატისტიკის ცენტრალურ სამართველოს მასალებიდან).

ამ წერილში მოგვყავს უკანასკნელი საქალაქო აღწერის ცნობები ეროვნების მიხედვით საქართველოს მთავარ ქალაქების—ბათუმის, ქუთაისის, სო-

ხუმის და ფოთის შესახებ (ტფილისი განხილული იყო ცალკე „ტრიბუნის“ ფურცლებზე). ჩვენი აღწერა იძლევა შემდეგ სურათს ამ მხრივ:

Table with 4 main columns: ბათომში, ქუთაისში, სოხუმში, ფოთში. Each column has sub-columns for absolute numbers and percentages for various nationalities like Georgian, Armenian, Russian, etc.

აქაც, როგორც სხვა მრავალ შემთხვევებშიც ეს ქალაქები ორ ჯგუფად იყოფა: ერთ მხარეზე სდგას ქუთაისი და ფოთი, რომელთაც ახასიათებს სრული ეტნოგრაფიული ერთფეროვნება, ხოლო მეორე მხარეზე ბათომი და სოხუმი, რომელთა ეროვნული შემადგენლობა უფრო მრავალფეროვანია.

ქუთაისი და ფოთი წარმოდგენილია თითქმის მთლიანად ერთი ფერთი, ქართველობა პირველში შეადგენს 83,5, ხოლო მეორეში 85,8 პროც. და ამ ერთი ფერთი გადავლებულ ფონზე სხვა ეროვნებანი მხოლოდ წერტილებად და მოსჩანან.

ქართველთა ასეთი უპირატესი მდგომარეობის განმარტება ზედმეტია, როგორც მკვიდრი და ძირითადი მოსახლეობისა ამ ორ ქალაქში.

მხოლოდ ებრაელები ქუთაისში თითქოს არ აღწევენ მის ეთნოგრაფიულ რუქის ერთფეროვნებას, მათი რიცხვი უფრო გარკვევით მოსჩანს საერთო ფონზე (10,6 პროც.). ეს გარემოება ხომ არ არის მიჩვენებული გარეშე (თუ ახალ) ძალთა მიმზიდვე-

ლობის (საერთოდ გაცვლა-გამოცვლის) უნარიათობისა ქუთაისისათვის, რა თქმა უნდა არა. აღნიშნული 10,6 პროც. ეს საქართველოს ებრაელობა— ისეთივე მკვიდრი და შესისხლბორცებული ელემენტი ქუთაისის მოსახლეობაში, როგორც ქართველობა და მისი ეროვნული სხვაობა არსებითად თითქმის სრულიად არ სცვლის ქუთაისის ზემოაღნიშნულ ერთფეროვნებას.

საერთოდ, საქართველოს ქალაქთა მოსახლეობის ებრაულ ნაწილზე მომავალში ცალკე გვექმება ლაპარაკი, როდესაც მივიღებთ აღწერის სრულ მასალებს ამ ნაწილის სოციალურ და კულტურულ-საზოგადოებრივი ფუნქციონირების გამოსარკვევად.

სხვათა შორის იძლევა ბათომი და სოხუმი. ამ ქალაქებში აბსოლუტურ უმრავლესობას არც ერთი ეროვნება არ შეადგენს, თუმცა მთავარი ადგილი მხოლოდ რამდენიმე ეროვნებას უჭირავს (ქართველი, სომეხი, რუსი და ბერძენი), დანარჩენი კი სუსტად არიან წარმოდგენილი.

Table with 4 main columns: ბათომი, ქუთაისი, სოხუმი, ფოთი. Each column has sub-columns for absolute numbers and percentages for various nationalities like Georgian, Armenian, Russian, etc.

*) ფოთის მოსახლეობაში სპარსელი და აფხაზი, ხოლო ქუთაისისაში უკანასკნელი, როგორც ერთეული შემთხვევები, მოქცეულნი არიან დანარჩენ ეროვნებათა რიცხვში.

